

SPPOH SAMENWERKINGSVERBAND
PASSEND PRIMAIR ONDERWIJS
HAGLANDEN

WELKOM

CONFERENTIE
**Begaftheid
& inclusiever
onderwijs**

WAT KAN JIJ DOEN?

De vele gezichten van hoogbegaafdheid

Ongekend talent

Den Haag, 13 maart 2024
Leonieke Boogaard en Sima de Bruyn-Daoud

Programma

- Voorstellen
- Casussen
- Presentatie
- Bespreken casussen
- Afsluiting en vragen

Vele gezichten van hoogbegaafdheid

www.velegezichtenvanhb.nl

C A S U S

Twee bestaande casussen volkomen anoniem beschreven

Schrijf op wat je denkt:

- is het een jongen of een meisje?
- uit wat voor soort gezin komt dit kind?
- welke interventie zou je toepassen/welk advies zou je geven?

C
A
S
U
S
1

- Leerling in groep 7
- Heeft in middenbouw zichtbare voorsprong
- Is in middenbouw 1 jaar versneld
- Begin groep 7 thuis zichtbaar 'uit'
- School: Fijne leerling om in de klas te hebben

C A S U S 2

- Leerling heeft begin groep 1 geen zichtbare voorsprong
- Versnelling groep 1 naar groep 3
- Sociaal kind waar je er 30 van in de klas wil
- Groep 3: geen zichtbare voorsprong
- Groep 5: presteert op groep 3, midden groep 4 niveau
- Leerling klaagt over hoofdpijn en buikpijn op school
- Thuis geeft leerling aan schoolwerk makkelijk en saai te vinden
- Thuis heeft leerling zware driftbuien.

Kansengelijkheid

Welke groepen hoogbegaafde leerlingen worden minder gezien?

- Meisjes
- Leerlingen met lage SES
- Leerlingen met migratieachtergrond
- Dubbel bijzondere leerlingen

Kansengelijkheid

Welke groepen hoogbegaafde leerlingen worden minder gezien?

Meisjes

Leerlingen met lage SES

Leerlingen met migratieachtergrond

Dubbel bijzondere leerlingen

Grote diversiteit in mate/vorm van begaafdheid én in achtergrond

Nieuwkomers (kind zelf én ouders in buitenland geboren)
In Nederland geboren kinderen met in buitenland geboren ouders
In Nederland geboren kinderen met in Nederland geboren ouders
Kinderen met ouders die niet of nauwelijks onderwijs hadden
Kinderen met goed opgeleide ouders
Kinderen uit andere Europese landen
Kinderen uit andere werelddelen

.....

2 miljoen kinderen van migranten
(geboren in Nederland)

2 à 3 % hoogbegaafd

92.000-138.000
hoogbegaafde mensen
met migratieachtergrond

2,6 miljoen migranten
(in buitenland geboren)

17,6 miljoen Nederlanders

Onderzoek in Nederland en Amerika

Where are the Talents with a Migration Background?

Underrepresentation of Students with a Migration Background in Gifted Programs

Scriptie studenten Pedagogische Wetenschappen Radboud Universiteit 2021

Afwijkend gedrag bij jongeren met niet-westerse migratieachtergrond vaak niet in verband gebracht met hoogbegaafdheid (Ford, 2010; Webb et al., 2016).

Worden vaker in speciaal onderwijs geplaatst.

→ Waargenomen gedrag niet altijd weerslag van capaciteiten.....

Why Some Kids Are Put In Special Education And Others In Gifted Programs

Huffington Post,
11 januari 2016,
Rebecca Klein

Onderzoek **Rachel Fish**

Zeventig groep 5 docenten lezen verhalen over jongens met verschillende academische vaardigheden, gedrag en ras (gesuggereerd door naam)

Vraag: moeten ze naar speciaal onderwijs of begaafdenklas?

- Witte jongens met **slechte academische vaardigheden** vaker naar speciaal onderwijs dan gekleurde jongens
- Gekleurde jongens met **gedragsproblemen** vaker naar speciaal onderwijs dan witte jongens
- Bij **hoge prestaties** witte jongens vaker naar begaafdenprogramma dan gekleurde jongens

Invloed lage SES op mindset

Relatie mindset en prestatie is significant en consistent voor alle SES

Mindset niet statisch, maar beïnvloed door boodschappen uit de omgeving

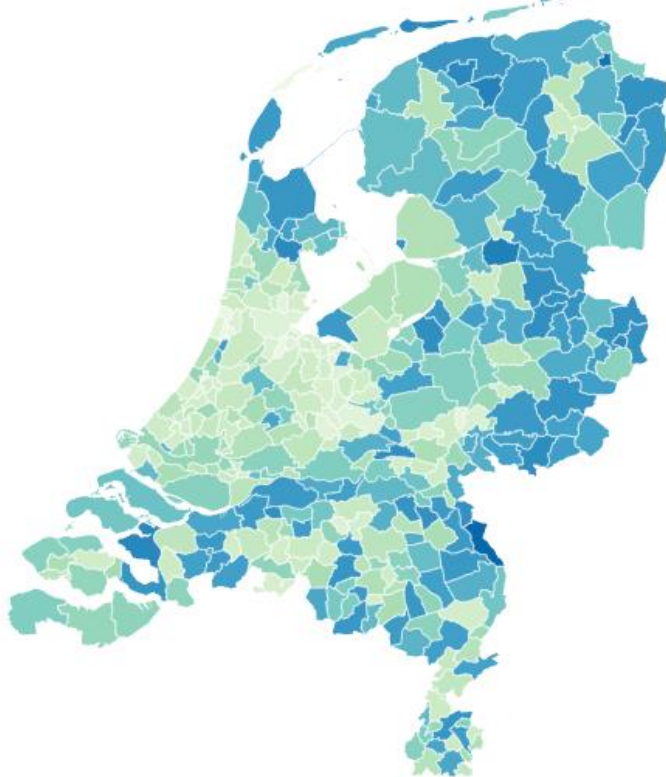
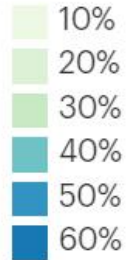
Leerlingen met hoge SES minder vaak fixed mindset → komen vaker in contact met mensen met hoge opleiding die promotie maken → invloed op hun toekomstbeeld

Leerlingen met lage SES meer gemotiveerd als je ze laat voelen dat er ook voor hen mogelijkheden voor succes en vooruitgang zijn

Bron: Do Student Mindsets Differ by Socioeconomic Status and Explain Disparities in Academic Achievement in the United States? (Destin, M. et al., 2019)

Leerling met migratieachtergrond vaak onderschat

RTL nieuws, januari 2024

's-Gravenhage

32,1% van de leerlingen scoorde de afgelopen drie jaar beter op de eindtoets dan het advies van school. **12,1%** zelfs een heel schoolniveau of meer.

Bij **49,9%** van de leerlingen met zo'n onderadvies is het advies na de positieve toetscore alsnog bijgesteld.

Vooroordelen leerkracht beïnvloeden prestaties leerlingen

van den Bergh, Denessen, Hornstra, Voeten en Holland (2010)

Verskil in prestaties tussen Nederlandse leerlingen en leerlingen met migratieachtergrond variëren sterk tussen scholen en zelfs tussen klassen binnen dezelfde school

Onbewuste vooroordelen van leerkrachten beïnvloeden hun verwachtingen van leerlingen en daardoor het zelfbeeld en de prestaties van die leerlingen

Stereotype threat
Steele en Aronson

Ongelijke adviezen

Zelfde midden niveau CITO score

hoogopgeleide ouders → 50% start op HAVO/VWO

laagopgeleide ouders → 25% start op HAVO/VWO

Diploma HBO/WO

kinderen van hoogopgeleide ouders → 55%

kinderen van laagopgeleide ouders → 26%

Dus groot verschil in succes bij zelfde resultaat op eind CITO!

Ouders die het schoolsysteem niet goed kennen beseffen onvoldoende de impact van het advies

Bron: How key transition sinfluence school and labourmarket careers of descendants of Moroccan and Turkish migrants in the Netherlands (Crul.M,2018)

Te laag advies basisschool

Twee reacties:

1. *Extra motivatie*

wil ongelijk bewijzen aan onderwijsprofessionals, omgeving en zichzelf

2. *Blijvende zelftwijfel* en/of zeer negatieve herinneringen aan laag advies

Stapelaars hebben t/m WO grote (onvervulde) ondersteuningsbehoefte

Hebben het nodig dat docenten, mentoren en andere onderwijsprofessionals hun vertrouwen uitspreken

Goed advies belangrijk

Juiste advisering op basis van individuele capaciteiten nodig

Thuisituatie NIET meewegen

Ontwikkeling leerling WEL meewegen

Deel stapelaars denkt dat ze bewust of onbewust zijn 'afgerekend' op hun etnische en/of sociaal economische achtergrond

'Ze keken niet naar mij, maar naar mijn ouders'

Code hopping

Verschil binnen- en buitenschoolse leefwereld erg groot, moeten voortdurend van code switchen

(in grootstedelijke omgeving dit verschil het grootst: geeft veel kansen, maar ook meer risico om niet effectief te switchen)

Leerlingen leven vaak in drie culturen met elk hun eigen codes en regels:

Thuiscultuur

Schoolcultuur

Straatcultuur

Leerlingen moeten de kans krijgen om te leren hoe, waar en wanneer specifieke codes ingezet moeten worden om sociale ladders te beklimmen

(El Hadioui, 2019)

Nodig voor beklimmen schoolladder

Geloof in eigen kunnen
(te laag schooladvies kan voor veel zelftwijfel zorgen)

Inclusieve schoolcultuur d.w.z.

- weinig 'sociale pijn' ervaren
- emotioneel eigenaar voelen van deze cultuur

'sense of belonging' heel belangrijk voor leerproces!

Zo jong mogelijk beginnen, anders grote kans op 'onderduiken'

Welbevinden van groot belang om te leren

Hoe meer en beter in staat potentieel te ontwikkelen, hoe gelukkiger (Kieboom, 2017)

Emotioneel welbevinden is de belangrijkste en meest bepalende factor voor toekomstig geluk voor begaafde kinderen

Bericht op LinkedIn

Een dag vol trots en dankbaarheid! Alhamdulillah

21 oktober 2014: als asielzoeker aangekomen in Ter Apel

21 oktober 2022: Geneeskunde propedeuse ✓

(Mooie toeval dat het dezelfde datum is :)

School A weigert deze leerling omdat na 1,5 jaar taalschool zijn Nederlands nog niet goed genoeg is

School B laat hem wel toe, laat hem na 2 maanden overstappen van HAVO naar VWO en een jaar overslaan!

Zijn oproep:

Geef iedereen, dus ook mensen met migratieachtergrond(!), altijd de kans om te laten zien wat ze kunnen!

Nieuwkomers

Vroege herkenning heel belangrijk!

Warme overdracht naar volgende school →
direct inzetten op versnellen, verrijken, verdiepen

Houd rekening met de onzekerheid van een leerling die geen helder toekomstperspectief heeft

Leerlingen hebben meer behoefte aan begeleiding op gebied van
hoogbegaafdheid dan op taal

Onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde NT2-leerlingen in het basisonderwijs
scriptie Esther Kuitert – februari 2022

Signaleren

Goed observeren

- snelheid van taal aanleren
- snelheid en manier waarop regels en routines worden eigen gemaakt
- probleemoplossend vermogen
- creativiteit
- intense en/of ongebruikelijke interesses
- eigen initiatieven
- reflectievermogen
- ruimtelijk inzicht
- zijnskenmerken
- overexcitabilites

Informatie van ouders (indien nodig met tolk)

Woordenschat in eigen taal

Interesses /hobby's van het kind

Vroege ontwikkeling (snel met praten/lopen/ interesse in letters +cijfers)

Gaat vooral om met leeftijdgenoten/oudere kinderen/jongere kinderen/volwassenen

Waar wordt kind blij van?

Goed geheugen

Nieuwsgierig

Duidelijke eigen mening

.....

*Als je met iemand praat in een taal die hij begrijpt,
gaat het naar zijn hoofd*

*Als je in zijn eigen taal met hem praat,
gaat het naar zijn hart*

Nelson Mandela

Begeleiding bi-culturele HB leerlingen

Veilig pedagogisch klimaat essentieel

Cultureel 'sensitieve' begeleider nodig

Oprechte interesse in thuistaal/-cultuur

Aansluiten bij belevingswereld kind, ook in materialen in de klas

→ daardoor betrokkenheid en ontvankelijkheid om te leren

Rolmodellen en voorbeelden uit eigen cultuur heel belangrijk!

Autonomiebehoefte honoreren:

*Autonomieondersteuning vergroot
de kans op intrinsieke motivatie bij
cognitief talentvolle leerlingen*

(Betts, 1985, Garn en Jolly, 2013)

If you can't
see it, you
can't be it

Bespreken casus 1

Groep 7

In middenbouw zichtbare voorsprong

In middenbouw 1 jaar versneld

Begin groep 7 thuis zichtbaar 'uit'

School: Fijne leerling om in de klas te hebben

Jongens, eeneiige tweeling

Marokkaanse achtergrond

Leerkracht: Ahmed hoogbegaafd?

Nee joh, die zie ik elke pauze voetballen....

Na gezien te worden: succesvol autonoom

Jongens zetten in groep 7 zelf een bovenschoolse plusklas op

Bespreken casus 2

Leerling heeft begin groep 1 zichtbare voorsprong

Versnelling groep 1 naar groep 3

Sociaal kind waar je er 30 van in de klas wil

Groep 3: geen zichtbare voorsprong

Groep 5: presteert op groep 3, midden groep 4 niveau

Leerling klaagt over hoofdpijn en buikpijn op school

Thuis geeft leerling aan schoolwerk makkelijk en saai te vinden

Thuis heeft leerling zware driftbuien.

Jongen

Hoogopgeleide ouders, gemiddelde SES
Bi-culturele achtergrond

Lage verwachting leerkracht
Na didactisch onderzoek in groep 5 bleek wederom een voorsprong van 1 ½ jaar op klasgenoten

2e versnelling werd onvermijdelijk: versneld door bovenbouw

Samenvatting

Wees je bewust van je eigen 'implicit theories'

Kijk breder dan alleen de zichtbare resultaten/ het zichtbare gedrag

Verdiep je in de cultuur van het kind/de jongere en sluit daarbij aan

Zorg voor goede rolmodellen

Gelijke kansen betekent ongelijke behandeling

Heb hoge verwachtingen

.....

Dank voor jullie belangstelling!

Meer informatie?

www.velegezichtenvanhb.nl

info@velegezichtenvanhb.nl

